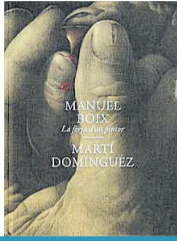

comentaris literaris

per Josep Palomero i José Miguel Segura

MARTÍ DOMÍNGUEZ**Manuel Boix.
La forja d'un pintor**

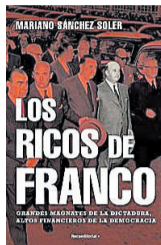
Editorial:
**Institució Alfons el
Magnànim - CVEI**
València, 2021
Pàgines 200
Art

Aquest *Manuel Boix. La forja d'un pintor* és el primer volum de l'esplèndida col·lecció «Vides d'Art» que publica la Institució Alfons el Magnànim de la Diputació de València i dirigeix l'autor de la present obra, el també novel·lista Martí Domínguez —autor d'obres com *La sega*—, el qual planteja una documentadíssima biografia de Manuel Boix i fa una extensa descripció de la seua evolució com a creador. Així, constatem les primeres influències que va rebre en els seixanta per part del pare Alfons Roig, d'Aguilera Cerní, Tomàs Llorens i Joan Fuster, i la formació de la tríada Boix-Heras-Armengol, que a començaments dels setanta va exposar exitosament al Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, quan van enllestir la carpeta Lligat i lacrat. Boix, ja en solitari, va fer l'exposició sobre els agermanats la vaig veure en la Galeria Cànem de Castelló de la Plana pel 1979, que va originar la novel·la de Josep Lozano Crim de germania. Quan ens vam conèixer, el 1982, amb motiu dels dibuixos del meu llibre *El pardalet sabut i el rei descregut*, finalitzava la seua edició il·lustrada del *Tirant lo Blanch*, que li va obrir la porta de la Book Review, del New York Times, els tres anys que va residir en Tribeca, en el Lower Manhattan. **JP**

MARIANO SÁNCHEZ SOLER**Los ricos
de Franco**

Editorial:
Roca Editorial
Barcelona, 2020
Pàgines 428
Assaig

Los ricos de Franco és una continuació lògica de *La familia Franco S.A.* publicat en 2019. El seu autor, l'alcantí Mariano Sánchez Soler, té una llarga trajectòria com a periodista especialitzat en temes d'interior i de justícia en diferents publicacions periòdiques, una activitat que sembla tindre una segona part totalment lògica en la seua actual dedicació a la novel·la negra-criminal com a escriptor, com a docent i com a estudiós.

Aquest llibre és un treball substancial i d'alguna manera atrevida. Els seus més de 400 pàgines s'organitzen en 15 capítols en els quals va traçant una crònica detalladíssima dels avatars, figures i figures de l'economia política durant el franquisme. Sánchez Soler dissectiona, des del 18 de juliol de 1936 al 20 de novembre de 1975, amb algunes incursions a l'Espanya de la II República i altres a l'Espanya de la Transició, 40 anys de la història d'aquest país en els quals la construcció d'un entramat polític de signe dictatorial va córrer parella a la d'un altre de tall econòmic i financer en una sèrie de relacions mútues en les quals els uns i els altres van acabar sempre guanyant: l'alçament i l'esclat de la Guerra Civil es

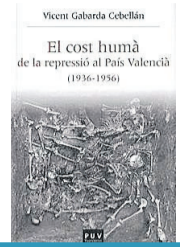
mostren des de la perspectiva de l'autor com una inversió per part del poder econòmic tan arriscada com rendible en cas que l'aposta resultara finalment guanyadora perquè va permetre que gran part d'un país es convertira en una propietat quasi privada, en un àmbit on tot estava permès i beneït per les altes esferes polítiques en nom d'uns beneficis quasi sempre tan quantiosos com immorals.

Amb tot, el més valuós del treball està en la reflexió sobre el vertader poder, el dels qui manen de veritat, és sempre de naturalesa econòmica i no política. La política ha sigut una cobertura legal per a legitimar a cada moment el poder de les finances. Pot haver-hi economia sense política però no política sense economia: per això mateix el poder econòmic no ha sigut mai democràtic, per això democràcies, dictadures, monarquies i repúbliques han estat quasi sempre condicionades pels qui dominen i controlen la vida econòmica d'un país, d'una societat segons els seus propis interessos particulars i no segons els d'aquest país o societat.

Llegint aquest treball queda claríssimament clar que Franco va estar on va estar el temps que va estar perquè li va interessar al poder econòmic, un poder que mai s'ha presentat a cap eleccions però que es va saber succeir-se a si mateix. El que fa l'autor no és —de cap manera— demagogia, sinó un antídoto més que convenient per a entendre on i amb qui estem ara mateix, més enllà d'altres demagògies i populismes que insisteixen erròniament a conjugar llibertats civils i llibertats de mercat. És aquest un saníssim exercici de memòria i anàlisi de l'economia franquista i les seues corrupcions i, un recordatori més que necessari en temps de silencis interessats i desmemòries selectives. També els capítols de la nostra economia es van ficar al llit una nit franquistes per a alçar-se l'endemà demòcrates de tota la vida. **JMSR**

VICENT A. GABARDA CEBELLÁN**El cost humà de la
repressió al...**

Editorial:
**PUV & Institució
Alfons el Magnànim**
València, 2020
Pàgines 669
Memòria històrica

L'edició d'*Els afusellaments al País Valencià 1938-1956* que va publicar el professor Vicent A. Gabarda Cebellán el 1993 va causar tanta sorpresa i tan bon acolliment que es va haver de reeditar set anys després. Com afirma ell mateix en la introducció de la present obra: «La repressió de la rereguarda del País Valencià no és un 2,93% de dretes i un 2,78 d'esquerres (per posar-hi unes xifres), sinó que arriba a una xifra del 5,70% perquè ambdues, dretes i esquerres, eren veïns de la mateixa localitat, província o comarca, i la mort d'ambdues va significar la pèrdua de persones, població activa i experiències per a la dita localitat. Un total de 12.444 persones són una bona raó de pes a l'hora de pretendre menysprear l'altre costat de la tragèdia».

Per tal motiu, l'any 1996 va publicar l'estudi que completava l'altra cara de la tràgica moneda: *La repressió en la retaguarda republicana. País Valencià 1936-1939* i, en el volum actual, titulat *El cost humà de la repressió al País Valencià (1936-1956)*, el professor actualitza les dades anteriors i uneix en una mateixa obra les dos investigacions. En els annexos, comarca per comarca i municipi a municipi, tenim els afusellats de cada bàndol, data i lloc de la mort. **JP**

destaquem...**Un recorregut intimista pels
paisatges de la Provença**

Diuen que per a l'elaboració d'un bon vi és necessari acaronar les vinyes. Han de ser tractades amb summe afecte, proporcionant-los tot tipus de cures. Pel que sembla, el raïm absorbeix tot quant li envolta, ja sigui la salinitat existent en l'ambient, la humitat, les olors... Resulta lògic, per tant, que amb tota aquesta permeabilitat, els sentiments d'un ésser humà puguin modificar el seu estat.

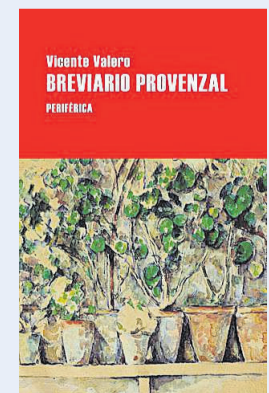
El vi, asseguren, s'assembla molt a la vida mateixa. Gana en complexitat amb els anys, en matisos, s'enriqueix, evoluciona. Existeix una cosa màgica en tot això. I jo no sé quantes copes de vi em vaig prendre durant els meus dies en Arlés, en aquell estiu ideal (ara, pots ser idealitzat) de fa uns anys. Sí que sé, d'altra banda, que totes i cadascuna d'elles em van procurar moments d'intensa alegria, de pur plaer, com aquells paisatges de la Provença que em van donar pau, que em van servir de refugi i em van emocionar.

Com a mi, han estat molts els enamorats d'aquest racó al qual s'acudeix com si d'una peregrinació es tractés, un viatge per a delectar-se amb la majestuositat i bellesa de la seua llum. Un d'ells és el poeta i escriptor **Vicente Valero**, qui comparteix en aquest *Breviario provençal (Periférica)* una espècie de dietari en el qual va narrar el seu recorregut pels pintorescos pobles de la regió al mateix temps que rememora les experiències d'altres il·lustres viatgers com Petrarca, Van Gogh, Cézanne o Camus.

Amb aquest particular i inconfusible estil on existeix una gran càrrega poètica, on cada paraula en cada frase està en perfecta harmonia amb el seu conjunt, Valero torna a embaldar-nos amb aquesta capacitat per fixar en la nostra memòria detalls mínims que són un tot. I és que un torna a reviuir a través d'ell, de les seues descripcions i anècdotes, aquests passos pausats però continus per aquests paratges de color lavanda amb vista a la mar,

però que són terra, una terra ocre, gairebé ambarina, que resulta enigmàtica, que són un reducte de pau per a l'ànima, com bé van saber veure i entendre Pablo Picasso, René Char, Francis Ponge, Mallarmé i tants altres artistes i poetes amb els quals dialoga l'autor eivissenc, un diàleg íntim que comparteix amb el lector.

Dividit en dues parts, una primera que s'estructura com un diari o quadern de viatge més o menys formal, i una segona que és un diari poètic, aquesta obra resulta exquisida per aquesta capacitat evocadora d'aquests estatges màgics —fent ús les paraules de Jean Giono, escriptor provençal al qual admiro— que es troben pel camí. Així mateix, ens permet redescobrir, a través de la sorpresa de la contemplació, el necessari de la pausa per a poder degustar la naturalesa com es mereix, sent conscients de la seua bellesa. Així, com escriu Vicente Valero, i com un lleix en aquestes pàgines, és a través de les paraules, que acudeixen a la nostra trobada, que tornem a habitar aquests espais presidits des de l'alt per un cel que, com ja sospitava Ponge, «no és més que un immens pètal violeta». Poques lectures tan propícies per als mesos de l'estiu, quan les hores es prolonguen i quan tot ens sembla que ve d'improvís, com un veritable regal. **ERIC GRAS**

VICENTE VALERO**Breviario
provençal**

Editorial: **Periférica**
Càceres, 2021
Pàgines 120
Narrativa